Inspektionen för vård och omsorg

Box 45184, 104 30 Stockholm
Telefon 010-788 50 00 ● registrator@ivo.se
www.ivo.se ● Org.nr 202100-6537

2026-11-23
HEMSTÄLLAN

Dnr 1.5.2 39189/2026

Socialdepartementet

Hemställan om att IVO ska ingå som samverkande myndighet i den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet

Hemställan

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) hemställer att regeringen beslutar att IVO ska ingå som samverkande myndighet i den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet (OB-satsningen).

IVO hemställer vidare att regeringen ändrar förordningen (2013:176) med instruktion för Inspektionen för vård och omsorg så att det uttryckligen framgår att myndigheten ska delta i det myndighetsgemensamma arbetet mot den grova och organiserade brottsligheten.

Författningsförslag

IVO föreslår att det sker ett tillägg i form av en ny paragraf i förordningen (2013:176) med instruktion för Inspektionen för vård och omsorg i likhet med de instruktioner som gäller för de myndigheter som redan ingår i OB-satsningen, nämligen att ”myndigheten ska delta i det myndighetsgemensamma arbetet mot den grova och organiserade brottsligheten.

Skälen för hemställan

OB-satsningens inriktning och IVO:s roll har förändrats

OB-satsningen har sedan starten 2009 utvecklats mot ett bredare arbete mot den kriminella ekonomin, med större fokus på brottsförebyggande åtgärder och sårbarheter i samhällssystemen. I dag deltar 14 samverkande myndigheter och 13 nätverksmyndigheter. De samverkande myndigheterna ingår i satsningens nationella och regionala strukturer och har uppdraget inskrivet i sina instruktioner.

Myndighetskretsen har successivt anpassats till satsningens inriktning. Utbetalningsmyndigheten blev samverkande myndighet den 1 juni 2024 och Pensionsmyndigheten den 1 januari 2025. Läkemedelsverket tillkom som nätverksmyndighet i maj 2025.

Även IVO:s uppdrag och förmåga har utvecklats. Regeringen har gett myndigheten flera uppdrag att förebygga och motverka välfärdsbrottslighet och hindra olämpliga

och kriminella aktörer från att verka inom vården och omsorgen. Sedan mars 2025 framgår det av IVO:s instruktion att myndigheten inom sitt verksamhetsområde ska förebygga och motverka brottslighet. IVO deltar också i samtliga sju regionala underrättelsecenter (RUC).

Sammantaget motiverar såväl OB-satsningens nuvarande inriktning samt IVO:s nuvarande uppdrag, förmåga och etablerade roll i arbetet mot välfärdsbrottslighet varför IVO bör bli en samverkande myndighet inom OB-satsningen.

IVO kompletterar övriga samverkande myndigheter

Organiserad brottslighet inom välfärden kan inte motverkas enbart med straffrättsliga och ekonomiska åtgärder. Det krävs även åtgärder mot de verksamheter, tillstånd och yrkesutövare som används för att möjliggöra brottsligheten.

Genom tillståndsprövning och tillsyn kan IVO ingripa mot verksamheter inom bland annat hälso- och sjukvård, tandvård, socialtjänst och LSS samt, inom ramen för myndighetens uppdrag, mot legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal. IVO:s åtgärder kan begränsa kriminella aktörers möjlighet att etablera sig, bedriva verksamhet och återkomma genom nya bolag eller företrädare. I dessa delar förfogar IVO över skarpa och unika verktyg som väl kompletterar övriga samverkande myndigheters möjligheter. Inom ramen för denna verksamhet identifieras inte sällan information som andra myndigheter kan ha behov av, varför IVO också kan förväntas bidra till övriga aktörers arbete. Det förutsätter också ett säkerställande av interna förutsättningar att hantera bland annat de frågor om sekretess och behandling av personuppgifter som samverkan aktualiserar.

IVO har utöver detta sektorskunskap om vård, omsorg och de regelverk som gäller för verksamheterna. Den behövs för att skilja normala avvikelser från tecken på systematiska eller medvetna brottsliga upplägg och för att omsätta myndighetsgemensam information i skarpa åtgärder.

En integrerad roll ger tidigare och mer samordnade insatser

Kriminella upplägg inom vård och omsorg kan vara svåra att upptäcka enbart med IVO:s egna information. Bulvaner, målvakter, dolda huvudmän, närstående bolag och skenbara ägarförändringar kan göra att en verksamhet framstår som lämplig.

En integrerad roll i det nationella underrättelsearbetet skulle förbättra IVO:s möjligheter att

- identifiera kopplingar mellan verksamhetsutövare, företrädare, bolag och kriminella nätverk
- upptäcka bulvaner, målvakter och dolda ägar- eller kontrollstrukturer
- följa aktörer som flyttar verksamhet mellan bolag, geografiska områden eller välfärdssektorer
- rikta tillsynen mot verksamheter där risken för välfärdsbrott och samhällsskada är störst
- identifiera risker innan ett tillstånd beviljas eller en verksamhet etableras

Tidigare informationsdelning skulle göra det möjligt att snabbare avgöra vilka åtgärder IVO kan vidta i en gemensam insats. Det kan möjliggöra att tillstånd inte beviljas, korta tiden från underrättelse till tillsyn och åtgärd, ge bättre underbyggda beslut och minska risken för att en verksamhet fortsätter medan andra myndigheter arbetar i parallella processer.

Detta ligger i linje med regeringens uppdrag från 2025 att kraftsamla mot organiserad brottslighet i välfärden. Enligt uppdraget ska arbetet bidra till fler och snabbare beslut om bland annat återkallelse av tillstånd, stoppade ersättningar, uppsägning av avtal och stängning av verksamheter. OB-satsningen skulle ge IVO en bättre struktur och stärkta förutsättningar för detta arbete som redan pågår.

Nationell och regional samverkan behöver hänga samman

IVO:s deltagande i samtliga sju RUC ger myndigheten en etablerad regional närvaro. En roll som samverkande myndighet skulle komplettera denna med ett integrerat nationellt deltagande, bland annat i Samverkansrådet och det myndighetsgemensamma underrättelsearbetet. I nuläget bryts kedjan när IVO enbart kan delta fullt i regionala sammanhang och inte i den nationella strukturen.

Konsekvenser för IVO

En roll som samverkande myndighet innebär ett ökat resursbehov för underrättelsearbete, operativ samverkan, representation och intern samordning. Det kräver säkerhetsprövade medarbetare, relevant analyskompetens och företrädare med tillräckligt mandat.

IVO bedömer att åtagandet är hanterbart och står i rimlig proportion till nyttan. För att säkerställa ett långsiktigt och hållbart deltagande behöver myndighetens finansiering varaktigt anpassas till det utökade uppdraget som det innebär att vara en samverkande myndighet. IVO bedömer preliminärt att cirka 15 miljoner kronor behöver tillföras årligen. Om behov uppstår återkommer myndigheten med en mer exakt kostnadsberäkning. Därutöver kan vissa initiala kostnader uppkomma relaterat till exempelvis säkerhet, informationshantering och kompetensuppbyggnad.

Samlad bedömning

Välfärdsbrott är ett prioriterat problemområde i OB-satsningen. Samtidigt har IVO:s uppdrag och förmåga att förebygga och motverka brottslighet stärkts.

Som samverkande myndighet skulle IVO få bättre tillgång till myndighetsgemensamma underrättelser och kunna omsätta dem i tillståndsprövning, tillsyn och andra ingripanden. IVO:s sektorskunskap och unika ingripandemöjligheter inom vården och omsorgen kompletterar övriga myndigheters brottsbekämpande och ekonomiska verktyg.

IVO bedömer att nyttan tydligt överväger det ökade åtagandet och hemställer därför att regeringen beslutar att IVO ska ingå som samverkande myndighet i OB-satsningen samt ändrar myndighetens instruktion i enlighet med författningsförslaget.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör John Ahlberk. I den slutliga handläggningen har överdirektör Therese Karlberg, chefsjuristen Karin Lewin, avdelningscheferna Andreas Larsson och Mimmi Agnevald-Haugen deltagit. Utredaren Alexandra Kjellin har varit föredragande.

Beslutet har godkänts elektroniskt den 23 november 2026.